

ШИРОКИ ХОРИЗОНТИ

Живадин К. Митровић, Париски разговори, Службени гласник, 2016.

„Париски разговори“ Живадина К. Митровића књига је кохерентне садржине. У средишту је 16 разговора са знаменитим нашим сликарима, који у ставовима и кретањима идеја подупиру један другога; предговор, увод „Париз - сликарска Мека“ чврст је спој са есејима и критикама у листовима и часописима 70-их година прошлог века; и најзад, информативно вредне фусноте о ликовним уметницима, критичарима и историчарима, поменутих у разговорима.

Ж. К. Митровић покреће разговоре питањима која не замарају и која подстичу уметнике да отварају широке хоризонте, посебно у односу завичај - град светлости и културе и велики свет. Разговори или интервјуи засновани су на једноставном схватању, који су, по Мартину Хајдегеру, „веродостојан и обелодањен разговор с неким о нечему“. Треба нагласити да Ж. Митровић није присталица елиотовске линије - одвојити дело од личности.

Кључно питање за „Париске разговоре“ је да прави уметник мора да испуни своје Ја, тј. своју судбину на које је Црњански својевремено одговорио да „у поезији бележи поетски садржај једног људског живота у једном народу“.

Одмах се поставља однос: појединачност и шира структура, завичај и свет, Париз и креативност, идеја о свеопштој вези на свету. Љуба Поповић ће истаћи да га византијска светлост на његовим сликама чини различитим од француских сликара и византијске културе. На Митровићево питање о феномену отаџбине, Бата Михаиловић је одговорио да је његова отаџбина свуда где слика, али са подсећањем на Јадар и Ваљево. Код односа појединачности и шире структуре Митровићеви сликари су безмало једнодушни: вредност дела искључује локално, периферно, кич, међутим регионално обогаћује духовну садржину универзалног. Свуда смо то ми, рекао би Црњански, само у другим животима. Живот у светском граду духа и радости претпоставља и „тражење себе“. (Бата Михаиловић) И наши сликари су, како је изјавио Милош Шобајић после своје успеле изложбе у Паризу, пренели нешто из Београда а не само односили у Београд. Српски сликари, укључује се у ову тему Јагода Буић, уносе у Париз "фришки дах" који је Француској потребан.

Као што је познато, у српској књижевности критика је са Скерлићем обзнањена као стваралачка компонента књижевности. У ликовној уметности са Лазаром Трифуновићем и Миодрагом Б. Протићем критика постаје плодотворни чинилац ликовне свести у Србији.

У „Париским разговорима“ веома су индикативни фрагменти о критици. Бата Михаиловић је оштар према „критичарству“ у уметности. Исто тако не воли када се историја уметности претвара у критичарство. (*приказиваштво*) Михаиловић одбацује сваки хвалоспев, а као пример аутентичне критике наводи да је Пикасо имао једну „фину“ изложбу, а у критици те изложбе атрибути *највећи, најбољи, незаменљив* нису постојали. Суперлативи нису употребљавани.

Живадин Митровић је у разговору са сликаром Живојином Туринским, главним уредником часописа „Уметност“ 70-их година прошлог века, инсистирао на објашњењу цветања енформела и апстрактне уметности, против које је била тадања власт. Али је битно да је у расправама између апстрактне уметности и фигуративности победила вредносна уметност и тиме што су се „идеје из једног табора преливале у други“ и биле плодноне. Турински се залагао за оно што је вредно у уметности, а не да ли припада овом или оном правцу. У тешким временима када се политика меша у уметност, сликари нису прихватили агитпроповско руковођење уметничким удружењима. Уметници су у „Париским разговорима“ устали против идеологизације уметности. У овом смислу став Миодрага Б. Протића је сродан са њиховим ставовима - соцреализам и мешање политике су непосредно и оштро укинуле уметничка пракса и критика, не власт.

Драгоцени су прилази таквом ставу сведочења „Париских разговора“ Живадина К. Митровића о Европи духа, о кретању идеја у уметности, о свеопштој вези у свету.

Милош ПЕТРОВИЋ